

**YOUTH
AND
MEDIA**

NATIONAL PLATFORM
FOR THE PROMOTION
OF MEDIA SKILLS

**Për prindërit
e
të rinjve**

**Rekomandime
për përdorimin
e mediave dixhitale**

www.youthandmedia.ch

MIRË PËR TA DITUR

Media dixhitale është e kudondodhur në botën e sotme - veçanërisht për të rinjtë. Ata u rritën me telefona inteligjentë e internet dhe përdorin mundësitë e tyre si një gjë normale. Sidoqoftë, është e rëndësishme që ata të shoqërohen nga prindërit dhe kujdestarët e tjerë kur përdorin mediat.

Fokusi duhet të jetë tek diskutimi për përmbajtjen, por edhe për rreziqet që lidhen me përdorimin e internetit - me qëllim që të rinjtë të trajtojnë median dixhitale me përgjegjësi dhe siguri. Ata duhet të jenë në gjendje të pyesin në mënyrë kritike mbi informacionin dhe sjelljen e tyre.

Me rekomandimet tona ne dëshirojmë t'ju inkurajojmë të trajtoni çështjen e përdorimit të mediave në një mënyrë pozitive dhe krijuese, të mbani kontakte me të rinjtë, të merrni përvojat dhe vlerësimet e tyre seriozisht dhe të menaxhoni me vetëdije përdorimin e tyre të mediave dixhitale.

REKOMANDIME

JEPINI HAP PAS HAPI MË SHUMË PAVARËSI.

Ju gradualisht mund të zvogëloni mbështetjen në botën e mediave për të rinjtë që përdorin me përgjegjësi mediat dixhitale. Por mbeten të interesuar dhe të disponueshëm për diskutime.

KUSHTOJINI VËMENDJE NË MËNYRË TË EKUILIBRUAR ORGANIZIMIT TË KOHËS SË LIRË.

Të rinjtë nuk duhet të merren vetëm me media dixhitale, por edhe të përfshihen në aktivitete të tjera të kohës së lirë - p.sh. ushtrime në ambiente të jashtme, të luajnë sport ose të takojnë moshatarët e tyre. Mërzia nuk ka pse të hiqet menjëherë me mediat në ekran. Bëhet fjalë për filtrim të panevojshëm. Përdorimi i mediave në ekran para se të shkoni në shtrat e bën të vështirë fjetjen.

CAKTONI ORARIN SE KUR FËMIJËT DUHET TË JENË PARA EKRANIT.

Koha pa ekran është më e përshtatshme për të rinjtë sesa koha fikse e mediave. Bëni marrëveshje të qarta së bashku dhe sigurohuni që ato të respektohen. Pasojat për mosrespektimin duhet të dihen që nga fillimi.

KUSHTOJINI VËMENDJE ROLIT TUAJ.

Prindërit dhe kujdestarët e tjerë janë modele për fëmijët dhe të rinjtë në trajtimin e mediave. Prandaj, kontrolloni zakonet tuaja të mediave.

KINI KUJDES ME TË DHËNAT PRIVATE DHE TË NJOHURIT NË INTERNET.

Bisedoni me të rinjtë se shpërndarja e informacionit personal dhe fotografive vetjake e të tjerëve mund të jenë problematike. Takimet e para me të njohurit në internet duhet të zhvillohen vetëm në vende të ngjeshura dhe publike. Këshillohet gjithashtu që të informoni një kujdestar për takimin e ardhshëm.

TREGONI KUJDES NDAJ PËRDORIMIT TË LIGJSHËM TË FOTOVE.

Të gjithë kanë të drejtë për imazhin e tyre. Para se të postoni ose dërgoni fotografi dhe video, duhet të merret pëlqimi i njerëzve të paraqitur.

FLASIM PËR DHUNËN DHE PORNOGRAFINË.

Dhuna e rëndë dhe pornografia që përshkruan fëmijët janë të paligjshme. Fotografitë erotike që të miturit i bëjnë vetë dhe i ndajnë me të tjerët (sekuencat) konsiderohen si përmbajtje të paligjshme pornografike. Bërja e pornografisë së çdo lloji që hapet nga fëmijët nën 16 vjeç është gjithashtu e dënueshme.

RREGULLAT E PËRDORIMIT TË RESPEKTUESHËM VLEJNË GJITHASHTU EDHE NË INTERNET.

Inkurajoni të rinjtë të sillen me respekt kur dërgojnë komente dhe mesazhe. Nëse dikush ndihet i sulmuar në internet, kjo duhet të merret seriozisht. Në rastin e sulmeve në internet, gjuhës së urrejtjes dhe diskriminimit, mund të jetë e nevojshme të merrni ndihmë nga specialistët.

NXISNI TË MENDUARIN KRITIK.

Diskutoni mbi temën e lajmeve të rreme dhe si ta dalloni atë. Diskutoni - duke përdorur shembullin e vendosjeve të produkteve ose ofertave brenda lojës - si funksionon reklamimi.

KUSHTOJINI VËMENDJE RENDITJES SË MOSHËS.

Ju lutemi vini re klasifikimet e moshave për filmat (FSK etj.) dhe lojërat (PEGI, USK etj.).

NXISNI PËRDORIMIN POZITIV DHE KRIJUES TË MEDIAVE.

Inkurajoni përdorimin krijues të fotografive, videove dhe muzikës dixhitale. Ka lojëra dhe video shumë të mira që mundësojnë përvoja argëtuese. Interneti gjithashtu ofron një përzgjedhje të madhe të përmbajtjes mësimore dhe tutorialeve.

MË SHUMË INFORMACION

Të rinjtë dhe media është platforma kombëtare për promovimin e aftësive mediatike. **Ne dëshirojmë që fëmijët dhe të rinjtë të përdorin media dixhitale në mënyrë të sigurt dhe me përgjegjësi.** Prandaj, ne ofrojmë informacion, këshilla dhe rekomandime për prindërit dhe kujdestarët, si dhe për mësuesit dhe specialistët:

www.youthandmedia.ch

Kjo fletushkë ka për qëllim të lexohet nga prindërit, kujdestarët dhe kujdestarët e të rinjve nga mosha 12 deri 18 vjeç. **Ka edhe dy fletushka,** një me rekomandime për grupmoshën nga 7 vjeç (mosha parashkollë) dhe një për prindërit dhe kujdestarët e fëmijëve të moshës së shkollës fillore (6 deri në 13 vjeç). **Të gjitha broshurat i gjeni në 16 gjuhë të huaja.** Ju mund t'i porosisni ose shkarkoni pa pagesë nga faqja jonë në internet.

Në faqen tonë të internetit do të gjeni gjithashtu informacione të mëtejshme, lidhje dhe shpjegime për të gjitha rekomandimet:

www.youthandmedia.ch/recommendations

Botuar nga

Të rinjtë dhe media

Platformë kombëtare për promovimin e aftësive mediatike

Zyra Federale e Sigurimeve Shoqërore

dhe

ZHAW Universiteti i Shkencave të Aplikuara në Zyrih

Departamenti i Psikologjisë së Aplikuar

Departamenti i Psikologjisë së Medias

Menaxhimi: Prof. Daniel Süss, MSc Gregor Waller

Fotografitë: Pia Neuenschwander, photopia.ch

Porosit (falas):

BBL, Verkauf Bundespublikationen, CH-3003 Bern

www.bundespublikationen.admin.ch

Numri i porosisë: 06.20 2000 318.863.alb

Albanian

©2020 Të rinjtë dhe media, Platforma Kombëtare për Promovimin e Aftësive Mediatike, Zyra Federale e Sigurimeve Shoqërore / ZHAW Universiteti i Shkencave të Aplikuara në Zyrih

Zurich University
of Applied Sciences

**School of Applied
Psychology**

Psychological Institute

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Home Affairs FDHA
Federal Social Insurance Office FSIO